

ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑΚΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 2014-2020

6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2012

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν κείμενο εκφράζει τις απόψεις του Τομεακού Ερευνητικού Συμβουλίου (ΤΕΣ) Κοινωνικών Επιστημών που ζητήθηκαν από το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΣΕΤ) ενόψει της κατάρτισης του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Έρευνας (ΕΣΠΕΚ) 2012-20.

Οι Κοινωνικές Επιστήμες (ΚΕ), όπως αυτές νοούνται ως αντικείμενο του ΤΕΣ, είναι οι εξής: Οικονομικά, Νομική, Κοινωνιολογία, Πολιτική Επιστήμη, Διεθνείς Σχέσεις, Κοινωνική Ανθρωπολογία και άλλοι σχετικοί τομείς.

Μέλη του ΤΕΣ είναι, με την τρέχουσα σύνθεση του οι: Νίκος Βέττας (Προεδρος) Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Δημήτρης Βαγιανός, Professor of Finance, London School of Economics. Αλέξης Ηρακλείδης, Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πάντειο Πανεπιστήμιο. Αλέξανδρος - Ανδρέας Κύρτσης, Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Jane Cowan, Professor of Social Anthropology, University of Sussex. Θεόδωρος Φορτσάκης, Καθηγητής του Δημοσίου Δικαίου, Πρόεδρος του Τμήματος Νομικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Παύλος Ελευθεριάδης (αναπληρωματικό μέλος), University Lecturer in the Faculty of Law and Fellow, Mansfield College, University of Oxford. Εμμανουήλ Πετράκης (αναπληρωματικό μέλος), Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης. Kevin Featherstone, Eleftherios Venizelos Professor of Contemporary Greek Studies and Director of the Hellenic Observatory, London School of Economic και μέλος του ΕΣΕΤ. Μιχάλης Χαλιάσος, Καθηγητής, έδρα των Μακροοικονομικών και Χρηματοοικονομικών, Goethe University Frankfurt και μέλος του ΕΣΕΤ.

Η παρουσίαση στο παρόν κείμενο είναι περιληπτική, ιδίως από την άποψη του αναλυτικού σκεπτικού πίσω από τις επιμέρους προτάσεις, ενώ δίνεται σχετικά μεγαλύτερη έμφαση στις ίδιες τις προτάσεις και στον τρόπο εφαρμογής τους.

Δεν είναι σαφές ποιο θα είναι το συνολικό ύψος της χρηματοδότησης που θα κατανεμηθεί στο πλαίσιο του ΕΣΠΕΚ έως το 2020, και δεδομένων των δημοσιονομικών εξελίξεων, ο όποιος αρχικός σχεδιασμός είναι πιθανό ότι θα αναθεωρηθεί στην πορεία. Ευκαίτιο είναι η

χρηματοδότηση να είναι σε σημαντικά υψηλότερα και διαχρονικά αυξανόμενα επίπεδα σε σχέση με τα τρέχοντα, ώστε να προσεγγίζει τουλάχιστον τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Μας έχει γνωστοποιηθεί ατύπως ως ένας γενικός στρατηγικός στόχος η προσέγγιση του Ευρωπαϊκού μέσου όρου και του 1,5% του ΑΕΠ. Θα μπορούσε όμως κάποιος να λειτουργήσει για τους σκοπούς της έκθεσης και κάτω από συντηρητικότερες υποθέσεις όπως το να προσεγγίσει στο 1%. Βέβαια το απόλυτο ποσό των προβλεπόμενων διαθέσιμων πόρων θα εξαρτηθεί και από την εξέλιξη του ΑΕΠ έως το 2020, στοιχείο που επίσης ενέχει σημαντική αβεβαιότητα. Σε κάθε περίπτωση, και παρά τους δημοσιονομικούς περιορισμούς, η επείγουσα ανάγκη για ανάπτυξη της χώρας υποδεικνύει την έρευνα ως τομέα αιχμής και στον οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση.

Επίσης είναι ιδιαίτερα σημαντικό να συγκεντρωθούν εντός του σχεδιασμού του ΕΣΠΕΚ όλοι οι πόροι που σήμερα μπορεί να είναι διαθέσιμοι για έρευνα από επιμέρους δημόσιους φορείς, ώστε οι πόροι αυτοί να αξιοποιηθούν με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Θα ήταν επίσης λάθος ο κατακερματισμός της δυνατότητας χρηματοδότησης και της μεταφοράς της ευθύνης επιλογής σε διάφορες περιφερειακές αρχές ή οργανισμούς εφόσον εκεί δεν θα υπήρχε η δυνατότητα κινήτρων ή επαρκούς ελέγχου ώστε να διασφαλισθεί ότι τα κριτήρια και οι διαδικασίες επιλογής θα προκρίνουν τους κατά περίπτωση άριστους ερευνητές.

Ανεξάρτητα πάντως από το συνολικό ύψος στο οποίο θα φτάσει η χρηματοδότηση στην πράξη, είναι σημαντικό οι πόροι που θα κατευθυνθούν στις ΚΕ να αποτελούν ένα επαρκές ποσοστό του συνόλου, για τους λόγους που αναπτύσσονται παρακάτω – βάσει διεθνών συγκρίσεων, επαρκές θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα ποσοστό όχι μικρότερο του 10 ή 12%.

2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΙΣ ΚΕ

Βάση για την πρόταση μας για την κατανομή της χρηματοδότησης αποτελούν οι παρακάτω παρατηρήσεις.

Α) Στις ΚΕ υπάρχουν μόνο δύο ερευνητικά κέντρα που, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Παιδείας στις 8/10/12, εμπíπτουν αυστηρά στις αρμοδιότητες του ΤΕΣ με την έννοια ότι εποπτεύονται από το ΕΣΕΤ και το Υπουργείο Παιδείας. Αυτά είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), του οποίου μάλιστα έχει πρόσφατα δρομολογηθεί η ενσωμάτωση στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ), και το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, επίσης υπαγόμενο στο ΕΙΕ. Άλλα Ερευνητικά Κέντρα στην περιοχή των ΚΕ, όπως το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), βρίσκονται υπό την εποπτεία άλλων Υπουργείων.

Β) Η αναφορά μας στην παρούσα πρόταση γίνεται με γνώμονα την ανάπτυξη της έρευνας συνολικά στις κοινωνικές επιστήμες, δηλαδή οπουδήποτε και αν αυτή διεξάγεται στην Ελλάδα, σε Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και πάσης φύσης ερευνητικά κέντρα.

Γ) Σε σύγκριση με άλλους κλάδους, όπου η χρηματοδότηση της έρευνας από ιδιωτικούς φορείς είναι κατ' αρχήν ευχερέστερη, τέτοιου είδους χρηματοδότηση της έρευνας στις ΚΕ είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη. Όπως και διεθνώς, χρηματοδότηση από επιχειρήσεις δεν

μπορεί να αναμένεται συστηματικά ή σε αξιολογικό επίπεδο. Τέτοια χρηματοδότηση από επιχειρήσεις μπορεί να υπάρχει μόνο εάν αυτές ή άλλα Ιδρύματα αποφασίσουν να την προσφέρουν στο πλαίσιο κοινωφελών δράσεων τους (κάτι που δεν συνηθίζεται στην Ελλάδα). Τραπεζικά Ιδρύματα, τα οποία χρηματοδοτούσαν σε ένα βαθμό κάποιες συγκεκριμένες έρευνες στην περιοχή, ουσιαστικά αδυνατούν πλέον να το κάνουν λόγω της δυσχερούς χρηματοοικονομικής τους κατάστασης. Άρα πρακτικά η μόνη πηγή χρηματοδότησης στην οποία μπορεί να υπολογίζεται η έρευνα στις ΚΕ είναι το Δημόσιο με την ευρεία έννοια.

Δ) Επίσης σε σύγκριση με άλλους κλάδους, η έρευνα στις ΚΕ είναι γενικά λιγότερο δαπανηρή, με την έννοια ότι δεν απαιτεί υψηλού κόστους εργαστήρια ή υλικά, όπως για παράδειγμα απαιτεί η έρευνα σε επιστήμες όπως η Ιατρική ή η Φυσική. Απαιτεί όμως συστηματική και συνεχή χρηματοδότηση σχετικά μεγάλου πλήθους ερευνητών για συνθήκη εξοπλισμού γραφείου, συλλογή ή αγορά δεδομένων, διεθνείς ερευνητικές συνεργασίες και άλλα συναφή.

Ε) Παρά ταύτα, η σημασία της έρευνας στις ΚΕ είναι ιδιαίτερα μεγάλη, σχεδόν αυταπόδεικτη θα έλεγε κανείς σε περιόδους βαθιάς οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Ζητήματα οικονομικής ανάπτυξης, δημοσιονομικού σχεδιασμού, ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και διεθνών σχέσεων, κοινωνικής κινητικότητας και πολιτικής για τη μετανάστευση, ρύθμισης αγορών, πολιτικών θεσμών και αντιπροσώπευσης και άλλα συναφή απαιτούν να υπάρχει επαρκές επιστημονικό υπόβαθρο και εξειδικευμένη γνώση για την ανάλυση των πτυχών τους, την αξιολόγηση λύσεων και την ιεράρχηση προτάσεων.

ΣΤ) Η χρηματοδότηση της έρευνας στις ΚΕ πρέπει να αφορά τόσο την βασική έρευνα (δηλαδή την ανάπτυξη γενικής θεωρίας και τεχνικών) όσο και την εφαρμοσμένη, δηλαδή την εφαρμογή αυτών των θεωριών και τεχνικών στην Ελληνική και διεθνή πραγματικότητα, με αναφορά στα ειδικότερα ποσοτικά δεδομένα και θεσμικά χαρακτηριστικά του κάθε προβλήματος. Δεν προτείνουμε όμως να συμπεριλαμβάνονται στην εφαρμοσμένη έρευνα που πρέπει να χρηματοδοτείται στο πλαίσιο αυτού του σχεδιασμού ειδικότερες μελέτες συμβουλευτικού ή εξειδικευμένου χαρακτήρα – τέτοιες, στο βαθμό που είναι επιθυμητές από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, θα πρέπει να χρηματοδοτούνται από τους ίδιους.

Ζ) Ειδικότερα, υπάρχει επείγουσα ανάγκη για τη χρηματοδότηση και γενικότερα την υποστήριξη της συστηματικής τήρησης βάσεων δεδομένων για οικονομικά και κοινωνικά μεγέθη και χαρακτηριστικά στην Ελλάδα και για τη σύνδεσή τους με διεθνή δεδομένα. Υπάρχει μεγάλο έλλειμμα τέτοιων αξιόπιστων δεδομένων, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη στην έρευνα στο σύνολο της ΚΕ αλλά και που δυσχεραίνει την χάραξη οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών.

Η) Παρά το ότι υπάρχουν ομάδες υψηλής επιστημονικής ποιότητας σε κάθε περιοχή των ΚΕ, ομάδες με χαρακτηριστικά «αριστείας» με διεθνή κριτήρια, υπάρχει έντονη και επείγουσα ανάγκη για άμεση βελτίωση της ποιότητας της έρευνας. Αυτή η ποιοτική αναβάθμιση θα πρέπει να εκφραστεί τόσο με ισχυρότερη συμμετοχή στη διεθνή έρευνα και με αντίστοιχες δημοσιεύσεις στα κορυφαία διεθνή περιοδικά και δίκτυα, όσο και με

περισσότερο εφαρμοσμένη έρευνα σχετικά με τα ειδικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της Ελλάδας.

Θ) Η πρόσφατη εμπειρία και οι ρεαλιστικές προβλέψεις για το κοντινό μέλλον είναι ότι τόσο η μισθολογική κατάσταση των πανεπιστημιακών και λοιπών ερευνητών, όσο και η γενικότερη χρηματοδότηση των αντίστοιχων ιδρυμάτων από τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό, δυστυχώς είναι και θα γίνεται όλο και περισσότερο περιορισμένη. Δεδομένου αυτού, είναι επιτακτική η συστηματική χρηματοδότηση όσων κάνουν υψηλού επιπέδου έρευνα. Αλλιώς θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για ερευνητές διεθνούς βεληνεκούς να παραμένουν ή να προσελκύνονται στην Ελλάδα και να δημιουργούν ομάδες νέων ερευνητών.

Ι) Εφόσον σημαντικότατο τμήμα της έρευνας στις ΚΕ διεξάγεται στα Πανεπιστήμια, και υπάρχει συμπληρωματικότητα ανάμεσα στην έρευνα και στη διδασκαλία, έτσι ώστε η υποστήριξη της έρευνας στις ΚΕ θα ενισχύσει τη δυνατότητα των Πανεπιστημίων να αναδειχθούν σε διεθνείς πόλους που θα προσελκύσουν και αλλοδαπούς φοιτητές, με πολλαπλά οικονομικά και άλλα οφέλη.

3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι κύριοι άξονες προτεραιότητας που προτείνονται για τη χρηματοδότηση της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες (ΚΕ) είναι οι ακόλουθοι :

Α. Η χρηματοδότηση ερευνητικών προτάσεων με βάση την αξιολόγηση της συνολικής ποιότητάς τους, σε οποιαδήποτε περιοχή των ΚΕ - το γενικό πρότυπο πρέπει να είναι αυτό του προγράμματος «Αριστεία» ή και του επίσης πρόσφατου προγράμματος «Θαλής». Προτείνεται το 50% της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης της έρευνας στις ΚΕ να κατευθύνεται μέσα από τέτοιες ανταγωνιστικές επιστημονικές προτάσεις. Η χρηματοδότηση πρέπει να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

(i) Σταθερότητα και προβλεψιμότητα: η ανακοίνωση των προσκλήσεων πρέπει να γίνεται σε τακτά διαστήματα (για παράδειγμα κάθε έτος ή κάθε 18 μήνες) και η εκταμίευση των χρημάτων να γίνεται χωρίς καθυστερήσεις. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο για τη συνέχεια της έρευνας, όπως και για να γνωρίζουν οι ερευνητές ότι σε περίπτωση που κάνουν έρευνα υψηλής ποιότητας μπορούν να αναμένουν τουλάχιστον ένα ελάχιστο επίπεδο χρηματοδότησης. Αλλιώς, αξιολογοί ερευνητές πολύ δύσκολα θα επιστρέψουν ή θα παραμείνουν σε ελληνικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.

(ii) Οι προτάσεις πρέπει να υποβάλλονται κατά τα συνήθη διεθνή ανταγωνιστικά πρότυπα και να κρίνονται με βάση την ποιότητα της προτεινόμενης έρευνας (ανεξάρτητα από το ειδικότερο θέμα της) και την ποιότητα της ερευνητικής ομάδας.

(iii) Η υποβολή των προτάσεων πρέπει να γίνεται σε δύο στάδια ώστε μόνο όσοι επιλέγονται στο πρώτο στάδιο να υποβάλλονται στο επιπλέον κόστος της αναλυτικότερης περιγραφής.

(iv) Η κρίση των προτάσεων πρέπει να γίνεται από επιστήμονες αδιαμφισβήτητου διεθνούς κύρους, έλληνες ή αλλοδαπούς και σύμφωνα με όσα ισχύουν διεθνώς για ακαδημαϊκές κρίσεις.

(v) Η παρακολούθηση της εκτέλεσης του έργου δεν θα πρέπει να συνεπάγεται υπερβολικό γραφειοκρατικό φορτίο και περιορισμούς για τους ερευνητές.

Β. Υπάρχει σημαντική ανάγκη για τη χρηματοδότηση ερευνητών που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της εξέλιξης της έρευνας τους, δηλαδή που βρίσκονται είτε στο στάδιο εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής τους είτε έως 5 έτη μετά τη λήψη διδακτορικού διπλώματος.

10% της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης στις ΚΕ προτείνεται να δίνεται για την πρώτη κατηγορία, την υποστήριξη συνολικά 330 υποψήφιων διδακτόρων ανά έτος. Η υποτροφία θα μπορούσε να προβλέπει καθαρό μηνιαίο ποσό 800-900 Ευρώ, να καλύπτει τα έξοδα για συμμετοχή σε συνέδρια και διεθνείς επισκέψεις, και να έχει τριετή διάρκεια (υπό την προϋπόθεση ότι θα διαπιστώνεται επαρκής πρόοδος). 110 τέτοιες υποτροφίες προτείνεται να απονέμονται κάθε έτος σε φοιτητές που εκπονούν την διατριβή τους στις ΚΕ στην Ελλάδα. Τονίζεται ότι το τελευταίο διάστημα η αντίστοιχη υποστήριξη μέσα από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) έχει ουσιαστικά εκμηδενιστεί.

Ένα επιπλέον 9% της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης στις ΚΕ προτείνεται να δίνεται για τη χρηματοδότηση ανταγωνιστικών προτάσεων από ερευνητές που βρίσκονται έως 5 έτη μετά τη λήψη του διδακτορικού τους διπλώματος. Αυτοί μπορεί είτε ήδη να υπηρετούν σε Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Ιδρύματα της Ελλάδας είτε να αναλαμβάνουν νέες θέσεις μεταδιδακτορικών ερευνητών που θα προκηρύσσονται μέσα από τη συγκεκριμένη δράση. Συνολικά 60 τέτοιες προτάσεις θα μπορούν να χρηματοδοτηθούν ανά έτος με τριετή διάρκεια (υπό τον όρο επαρκούς προόδου). Η συγκεκριμένη δράση είναι ιδιαίτερα σημαντική για την προσέλκυση και διατήρηση νέων και ικανών μεταδιδακτορικών ερευνητών ή μελών ΔΕΠ καθώς η δυναμική των μισθών και προσλήψεων είναι και προβλέπεται να παραμείνει ιδιαίτερα αρνητική ενώ στις ΚΕ είναι ιδιαίτερα περιορισμένη η δυνατότητα άλλης ερευνητικής χρηματοδότησης πέρα από το δημόσιο.

Οι κανόνες για την αξιολόγηση της κάθε πρότασης στις δύο αυτές υποκατηγορίες θα είναι κατ' αναλογία με την κατηγορία Α παραπάνω. Επιπρόσθετα όμως είναι σημαντικό να δίνεται βαρύτητα στη συνολική ποιότητα του Πανεπιστημιακού Τμήματος ή του ερευνητικού κέντρου όπου θα εκπονηθεί η διατριβή ή η έρευνα βάσει των επίσημων μηχανισμών αξιολόγησης (ώστε να επιβραβεύεται και η αριστεία σε επίπεδο ερευνητικών ομάδων και ιδρυμάτων).

Γ. Υπάρχει επίσης ανάγκη για τη χρηματοδότηση προτάσεων για τη δημιουργία, ενίσχυση και υποστήριξη ερευνητικών κέντρων όπως και για την υποστήριξη διεθνών συνεδρίων, θερινών σχολείων, διεθνών δικτύων και σεμιναριακών διαλέξεων και πέρα από τα όρια της δράσης Α παραπάνω. Προτείνεται το 8% της ετήσιας δαπάνης να κατευθύνεται στη

χρηματοδότηση τέτοιων προτάσεων ύψους έως 50000€ η κάθε μία. Κριτήριο θα πρέπει να είναι η ποιότητα και η διεθνής αναγνώριση του επιστημονικού έργου που παράγεται. Τα ερευνητικά κέντρα που θα υποστηρίζονται θα πρέπει να είναι μικρά, ευέλικτα, χωρίς γραφειοκρατικά χαρακτηριστικά αλλά σχετιζόμενα με ερευνητές διεθνούς κύρους από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και για τα συνέδρια και τα άλλα συναφή.

Δ. Ποσοστό 10% της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης της έρευνας προτείνεται να κατευθύνεται κατά προτεραιότητα για την **υποστήριξη της έρευνας σε θέματα ειδικού τρέχοντος ενδιαφέροντος και υψηλής σημασίας για την Ελλάδα**. Προτείνονται οι παρακάτω θεματικές ενότητες, οι οποίες θα μπορούσαν να εξειδικευτούν και περαιτέρω:

(α) Δημοσιονομική πολιτική, κράτος και ανάπτυξη

(β) Φτώχεια, ανεργία, κοινωνική κινητικότητα, οικογένεια και κοινωνικότητα, άτυπη οικονομία, τέχνες και κοινωνική έκφραση, εκπαίδευση

(γ) Μετανάστευση, νεολαία, τοπικές κοινωνίες, πολιτικές ενσωμάτωσης

(δ) Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, νομισματική ένωση, εθνικοί και διεθνείς θεσμοί, πολιτική αντιπροσώπευση

(ε) Αγορές, επιχειρηματικότητα, ανταγωνισμός και ρύθμιση

Η έρευνα σε αυτές τις περιοχές θα πρέπει να είναι εφαρμοσμένη, με την έννοια ότι θα πρέπει να έχει άμεση αναφορά σε ελληνικά και ευρωπαϊκά προβλήματα, θεσμούς, ευκαιρίες και ποσοτικά δεδομένα και κατά το δυνατό να διαμορφώνει προτάσεις.

Ε. 9% της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης προτείνεται να κατευθύνεται ειδικά σε προτάσεις για τη **δημιουργία και διατήρηση βάσεων δεδομένων**. Αυτές οι βάσεις λείπουν σε πολύ μεγάλο βαθμό από την Ελλάδα, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη για την έρευνα στο σύνολο των ΚΕ όπως και για την άσκηση πολιτικής. Η πρακτική τήρησής τους θα πρέπει να διέπεται από συνέχεια και συνέπεια, να ακολουθεί διεθνή πρότυπα και να επιτρέπει τη σύγκριση και συσχέτιση με διεθνή δεδομένα.

ΣΤ. Εκτός από την υποστήριξη γενικά της έρευνας υψηλής ποιότητας, ανεξάρτητα από το πώς δημοσιεύεται και το θέμα που πραγματεύεται, υπάρχει και ειδικότερη ανάγκη για την **ενθάρρυνση δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά που θεωρούνται κορυφαία** από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα. Προτείνεται η κατάρτιση λίστας των κορυφαίων περιοδικών (ενδεικτικά θα μπορούσαν να είναι 30 ανά γενικό επιστημονικό αντικείμενο, ή ομάδα αντικειμένων καταναμημένα σε κατηγορίες) και όσοι δημοσιεύουν εκεί από Ελληνικά Πανεπιστήμια ή δημόσια Ερευνητικά Κέντρα να λαμβάνουν άμεσα ένα σημαντικό χρηματικό βραβείο (που θα πρέπει να κυμαίνεται περίπου στο επίπεδο της «σκιδώδους τιμής» μιας τέτοιας δημοσίευσης στη διεθνή ακαδημαϊκή «αγορά»). Συνολικά προτείνεται να χρησιμοποιείται έως **4%** της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης της έρευνας για επιβράβευση τέτοιων δημοσιεύσεων υψηλού κύρους.

4. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΥΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Σε σχέση και με τις δράσεις Γ, Δ, Ε παραπάνω θα μπορούσαν να προταθούν συγκεκριμένες περιοχές όπου διαφαίνεται αφενός επιτακτικότερη ανάγκη για την προώθηση της έρευνας (στη βάση διεθνών συγκρίσεων και αναγκών της ελληνικής κοινωνίας) και αφετέρου η ύπαρξη σχετικά υψηλής ποιότητας ανθρώπινου δυναμικού.

Ειδικότερα προτείνεται η **αρχική υποστήριξη κατά προτεραιότητα δυο μικρών και ευέλικτων (με καθεστώς νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου) σχετικών ερευνητικών κέντρων**. Αυτά θα πρέπει να έχουν μικρό αριθμό μόνιμου προσωπικού και να λειτουργούν ως πόλοι και για άλλους ερευνητές (ανάμεσα σε αυτούς και υποψήφιοι διδάκτορες) από την Ελλάδα ή την αλλοδαπή που θα έχουν βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες συνεργασίες. Θα πρέπει επίσης να έχουν άμεση διασύνδεση με τη σχετική έρευνα στο εξωτερικό και να λειτουργούν συνολικά και σε κάθε επίπεδο με όρους εξωστρέφειας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, για την ακρίβεια απολύτως κρίσιμο για τη χώρα, να διαμορφωθεί το πλαίσιο για οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές που θα στηρίζονται σε ακριβή δεδομένα και σε επιστημονική ανάλυση.

(α) Μια περιοχή όπου υπάρχει υστέρηση αλλά και ευκαιρίες είναι αυτή των μελετών κοινωνικής και δημόσιας πολιτικής. Αυτή περιλαμβάνει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, την εφαρμογή και την αξιολόγηση πολιτικών σε διάφορους τομείς κυβερνητικής πολιτικής (καταπολέμηση φτώχειας, μετανάστευση, υγεία, εκπαίδευση κ.α.) πλην όμως των κατά κύριο λόγο οικονομικών πολιτικών. Χρήσιμα υποδείγματα για τη δομή του κέντρου θα μπορούσαν να είναι το Institute for Public Policy Research ή το Institute for Fiscal Studies στο Ην. Βασίλειο ή το Centre for European Policy Studies στις Βρυξέλλες.

Θα πρέπει να διερευνηθεί προσεκτικά η δυνατότητα λειτουργίας ενός τέτοιου κέντρου το συντομότερο, όπως και η σχέση του με την υφιστάμενη δομή του ΕΚΚΕ. Σημειώνουμε ότι η απ' ότι αντιλαμβανόμαστε προγραμματιζόμενη ενσωμάτωση του ΕΚΚΕ στο ΕΙΕ, για την οποία δεν είχε ζητηθεί η γνώμη του ΤΕΣ, αν και θα μπορούσε να οδηγήσει σε ορισμένες οικονομίες κλίμακας στο διοικητικό επίπεδο, δεν θα πρέπει να γίνει με τρόπο που να εξασθενίζει την ανεξαρτησία και την ευελιξία του, ώστε να μπορεί μεσοπρόθεσμα να μετασηματισθεί ακριβώς προς την κατεύθυνση που περιγράφουμε, ενός μικρότερου και περισσότερο ευέλικτου κέντρου (όχι αυτή ενός μεγαλύτερου και περισσότερο γραφειοκρατικού).

(β) Υπάρχει εξίσου σημαντική ανάγκη για ένα ευέλικτο, ανεξάρτητο από κομματικές και λοιπές πολιτικές επιδράσεις και με υψηλό επιστημονικό κύρος, κέντρο μελετών οικονομικής πολιτικής που θα αξιολογεί και θα ποσοτικοποιεί εξειδικευμένες προτάσεις οικονομικής πολιτικής με αξιόπιστο τρόπο, όπως για παράδειγμα εναλλακτικά φορολογικά συστήματα, πολιτικές ρύθμισης ή απελευθέρωσης αγορών, πολιτικές στην αγορά εργασίας, και άλλα σχετικά. Σε σχέση με τη λειτουργία ενός τέτοιου κέντρου θα πρέπει να εξετασθεί η σχέση που θα πρέπει να έχει με το ΚΕΠΕ, όπως αυτό λειτουργεί σήμερα.

Τα δύο αυτά προτεινόμενα κέντρα, θα ήταν μεγάλης σημασίας τόσο για την επιστημονική έρευνα στο χώρο όσο και για την ενημέρωση των πολιτών και την αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών.

5. ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Πολλές από τις επιμέρους παραπάνω προτάσεις, αν όχι όλες, μπορούν να εφαρμοσθούν αποτελεσματικότερα εάν δημιουργηθεί ένας εθνικός φορέας για συντονισμό της δημόσιας χρηματοδότησης της έρευνας. Αυτός μπορεί να σχεδιασθεί και να αναπτυχθεί πλήρως εντός της επόμενης διετίας και προτείνεται να λειτουργεί κατά το πρότυπο του National Science Foundation (NSF) στις ΗΠΑ ή του European Research Council (ERC) στην Ευρώπη.

Ένας τέτοιος φορέας, που πιθανώς θα μπορούσε να λειτουργεί ως Ανεξάρτητη Αρχή, αναφερόμενη όχι στην κυβέρνηση αλλά στο κοινοβούλιο, θα μπορούσε να ενσωματώσει πολλές από τις τρέχουσες λειτουργίες της Γ.Γ. Έρευνας και Τεχνολογίας και επίσης ενδεχομένως να αναλάβει ορισμένες από τις σχετικές αρμοδιότητες του ΕΣΕΤ.

Εναλλακτικά, αντί να δημιουργηθεί ένας τέτοιος φορέας για το σύνολο των επιστημών, θα μπορούσε να υπάρχει ένας φορέας ανά επιστημονική περιοχή. Συγκεκριμένα για τις ΚΕ θα μπορούσε να συσταθεί ένας φορέας στα πρότυπα του Economic and Social Research Council (ESRC) του Ηνωμένου Βασιλείου

6. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

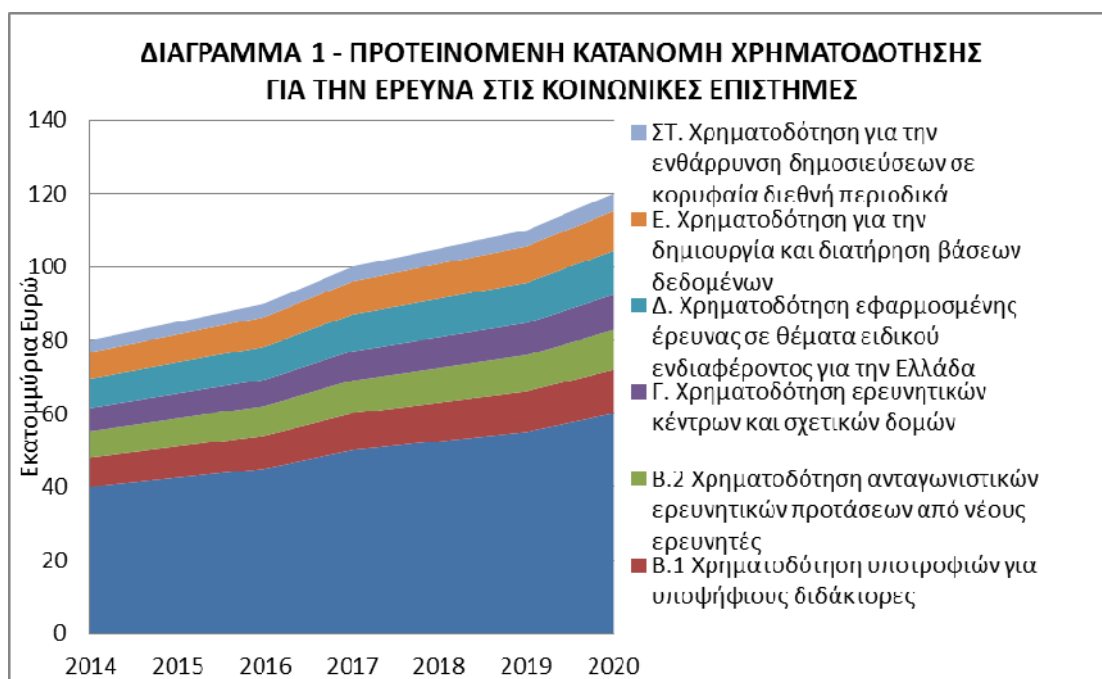
Στον Πίνακα 1 και στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται αναλυτικότερα μία ενδεικτική κατανομή της χρηματοδότησης για την έρευνα στις ΚΕ, σύμφωνα με όσα έχουν προταθεί παραπάνω. Τα συγκεκριμένα ποσά (σε εκατομμύρια ευρώ) είναι ενδεικτικά και με μια μάλλον συντηρητική προσέγγιση ως προς τον συνολικό στόχο του ΕΣΠΕΚ για δαπάνες έρευνας ως ποσοστό του ΑΕΠ και για την εσωτερική κατανομή στις ΚΕ.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 1 - ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
(Εκατομμύρια Ευρώ)**

Προτεινόμενοι Άξονες Προτεραιότητας	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ποσοστό επί του συνόλου
A. Χρηματοδότηση ερευνητικών προτάσεων βάσει ποιοτικής αξιολόγησης /αριστείας	40	43	45	50	53	55	60	50%
B.1 Χρηματοδότηση υποτροφιών για υποψήφιους διδάκτορες	8	9	9	10	11	11	12	10%
B.2 Χρηματοδότηση ανταγωνιστικών ερευνητικών προτάσεων από νέους ερευνητές	7	8	8	9	9	10	11	9%
Γ. Χρηματοδότηση ερευνητικών κέντρων και σχετικών δομών	6	7	7	8	8	9	10	8%
Δ. Χρηματοδότηση εφαρμοσμένης έρευνας σε θέματα ειδικού ενδιαφέροντος για την Ελλάδα	8	9	9	10	11	11	12	10%

Ε. Χρηματοδότηση για την δημιουργία και διατήρηση βάσεων δεδομένων	7	8	8	9	9	10	11	9%
ΣΤ. Χρηματοδότηση για την ενθάρρυνση δημοσιεύσεων σε κορυφαία διεθνή περιοδικά	3	3	4	4	4	4	5	4%
Συνολική χρηματοδότηση για τους προτεινόμενους άξονες προτεραιότητας	80	85	90	100	105	110	120	100%
Διαθέσιμοι πόροι για την έρευνα στις Κοινωνικές Επιστήμες	80	85	90	100	105	110	120	
Μη καταναμεμημένοι πόροι	0	0	0	0	0	0	0	

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η σημαντική ενίσχυση της έρευνας στις ΚΕ είναι ιδιαίτερης σημασίας, ιδίως μέσα στη βαθειά οικονομική και κοινωνική κρίση που διέρχεται η χώρα. Η πρότασή μας έχει δύο άξονες (με αντίστοιχη λεπτομερή εξειδίκευσή τους ως προς την προτεινόμενη εφαρμογή) και στόχο τόσο την προαγωγή της αριστείας με χρηματοδότηση υψηλής ποιότητας ομάδων και προτάσεων, όπως και αν αυτές δραστηριοποιούνται μέσα στις ΚΕ, όσο και την ενίσχυση της έρευνας σε τομείς ιδιαίτερης σημασίας για την Ελλάδα και στους οποίους πρέπει επειγόντως να δοθεί έμφαση.